

CORRENTS DE LA POESIA INSULAR

No és ni molt menys un inventari de noms o d'obres a l'ús, sinó que té molts de trets propis d'un assaig, d'un exhaustiu resum no gens carregat

Text: **Tomàs Vibot**
tomasvibot@gmail.com

Fa uns dies arribà a les nostres mans el darrer lliurament de la col·lecció Quaderns d'Història Contemporània de les Balears de l'editorial Documenta Balear que du per títol *Corrents de la poesia insular del segle XX* (núm. 68), redactat per Margalida Pons, professora de literatura catalana i teoria de la literatura a la Universitat de les Illes Balears.

El principal objectiu del llibre és oferir als lectors un conjunt d'obres amb informació diversa sobre matèries relatives al passat recent de les Illes Balears així com també proporcionar al professorat d'història uns materials didàctics útils per a la incorporació del passat immediat a les Balears a les seves classes també facilitar un millor coneixement de cadascuna de les illes, atès que ha

alternat volums d'abast interinsular amb uns altres que fan referència a una illa determinada.

La finalitat d'aquesta obra és, en paraules de l'autora, "oferir una visió panoràmica de la poesia en llengua catalana produïda a les Illes Balears en el segle XX". Aquesta frase, a més d'òbvia, és realment fidel a la realitat, encara que per nosaltres queda curta. El llibre és un magnífic estudi, millor dit, una veritable lliçó on es repassen sense excepció els principals aspectes, els autors i les obres de la poesia insular en llengua catalana. No és ni molt menys un inventari de noms o d'obres a l'ús -i abús-, sinó que té molts de trets propis d'un assaig, d'un exhaustiu resum no gens carregat -ni afectat- d'eruditisme buit. En tan sols les 64 pàgines que imposa la col·lecció s'han condensat els moviments poètics del segle XX (amb llurs autors i obres més significatives) i tot exposat d'una manera senzilla, directa i completa. La tasca, com és veu, no era *a priori* gens fàcil.

Però si per un costat aquest treball conté la virtut que acabam d'exposar, per al neòfit esdevé

un magnífic recurs per fer propis els fonaments sobre els quals s'aixeca cadascun dels corrents literaris esdevinguts al llarg la centúria passada.

L'arquitectura del llibre es basa en la relació autor-textos amb totes les etapes evolutives del fet poètic. En el primer capítol es fa una repassada a les dues primeres dècades del segle sota l'epígraf "modernistes, classicistes i un rerefons romàntic"; és seguit per l'anàlisi de la poesia publica-

da entre el 1920 i el 1950, és a dir, on s'exposen bàsicament les claus de la subtil evolució de l'impressionisme al simbolisme; a continuació, s'aprofundeix en les dues dècades que separen el 1950 del 1970, moment on irrompen les noves veus que trenquen amb la llarga tradició classicista mallorquina; en penúltim lloc, les dues dècades que van del 1970 fins al 1990, un període de "permanències i de ruptures"; i finalment el darrer decenni, on s'enfoca damunt l'eclosió productiva esdevinguda fins a l'entrada en el tercer mil·lenni.

Un altre dels encerts és la breu selecció de textos -un total de 14- que aporta el llibre al final. En lloc d'oferir la clàssica antologia poètica o bé una selecció de textos crítics o historiogràfics, Margalida Pons ha optat per presentar un recull de fragments que mostren clarament l'evolució dels conceptes del poeta en qüestió i de la poesia en el període de referència. És a dir, tal com argumenta l'autora, "una mostra de les *artes poeticae* del XX i dels primers anys del XXI". Hi trobarem veritables referents com ara

un fragment d'*El futurisme i altres assaigs* de Gabriel Alomar, de la *Humanització de l'art i altres escrits* de Joan Alcover, el bessó del manifest de *L'Ultra* (text signat per J. Alomar, F. Bonanova, J. L. Borges i J. Sureda en 1921), dos paràgrafs -millor dit, dues sentències- de Jean Serra contingudes al volum *Paraula de poeta*, o les màximes del col·lectiu Pèl Capell, entre d'altres.

Tot i que la mateixa autora fa palès que el llibre vol "servir d'eina per situar els autors i els textos de la poesia insular en un mapa literari que no és l'únic possible", creim que el seu enfocament és, a més de breu i complet, inequívocament encertat, tot sense defugir en cap moment la finalitat didàctica amb què ha estat concebut. Una obra de consulta i alhora de relectura obligada.

Corrents de la poesia insular del segle XX
Margalida Pons

Edicions Documenta Balear, Palma, 2010
64 Pàgs. / 6 €

BARBIE SENSE ENFONY O LA LÍRICA DEL FETITXE

Text: **Pere Perelló**
pereperelloster@gmail.com

D'acord que la polla és una gallina jove (DIEC *dixit*) i que aquest llibre no xerra de gallines sinó de perdus -pixes, raves, penis... fal·lus, en definitiva i essent fins-. Però ningú no em negarà que el barbarisme té prou força i gràcia com per justificar-ne la llicència -la poètica, és clar, car d'això és tracta.

El fal·lus, més enllà del pam més o menys del seu correlat objectiu, es troba saturat de sentits: hipèrbole de la masculinitat més juràssica, símbol de la superestructura patriarcal, objecte ad absentia de complex freudià, far i/o periscopi de molts i, per què no, de moltes... Tots aquests sentits es troben d'una manera o

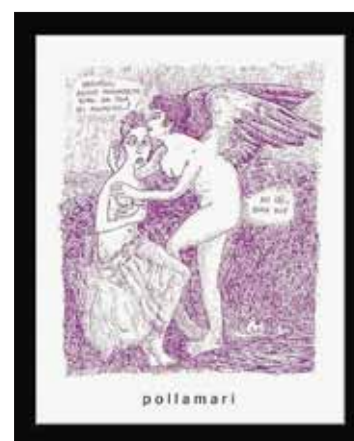
altra disseminats entre els versos, els renglons i les il·lustracions d'aquest *Pollamari*. Però si hi ha un sentit que és destaca, i que atorga coherència a tot el llibre, és, des d'una vocació crítica molt assenyada, el de fetitxe, entès, tot seguint Walter Benjamin, a partir de la seva inclusió en un sistema absolutament regit per les dinàmiques de mercat.

Vegem-ho així: la moral cristiana perpetrà el desterrament de l'esfera eròtica de l'àmbit de relacions orgàniques de l'ésser humà; la substitució d'aquella moral per l'ètica de mercat, lluny de recompondre la sutura, consumà l'objectivització del cos, que aleshores s'esdevingué força de treball i mercaderia. Així, el sexe -fal·lus i/o vagina- restà com a objecte dessacralitzat i tanmateix inevitable projector/receptor dels impulsos -sacralitzadors- del desig. Una de les tantes contradiccions del nostre *way of life*, per mor del qual aquella idea de l'amor que inventaren els trobadors del Migdia esdevé incom-

Hi ha exercicis de compleció, encreuats sil·làbics, logogrifs, mapes, jeroglífics, autodefinits...

mensurable amb el reclam d'aquesta carn que, com deia n'Ausiàs March, "vol carn". I d'això en semblen conscients els autors del *Pollamari* quan amb versos com "La tenia tan llarga / que la usava per abraçar", "m'estim més ésser una ànima sense polla, / que una polla sense ànima" o el tan lapidari "Sa polla pot viure sense amor. S'homo no." tracten de revertir l'esqueix i prendre partit per una experiència més orgànica de l'erotisme -ja no mera sexualitat.

Des de l'eix rector del fal·lus com a fetitxe, i sovint apel·lant irònicament al llenguatge del màrqueting i als referents més populars dels *mass media* també aprofiten per fer una crítica molt jocosa d'aquesta societat regida per valors com el consum, la imatge, la superació personal, la competitivitat o l'èxit; poemes com *Monopollí*, *Torrebruno*, *Mcpolla's* o, sobre tot, el que acaba amb el lament d'en Ken

perquè a na Barbie "No li han pensat a fer cap ranura per on estimar-la", ho il·lustren prou. Vora això, algunes reflexions que oscil·len entre una cursileria propera als manuals d'autoajuda o les revistes de moda, "En l'enamorament sexual cercam unir-nos a aquella persona que volem que ens faci de mirall", i la profunditat més lírica, "És per això que sé que estic tot sol, no perquè volí molt amunt, sinó

perquè m'arroseg molt endins".

Seria fàcil interpretar el llibre com a una simple entremaliadura de tres joves que van fora corda, tan fàcil com injust. Si guem clars, el llibre no és original, ni transgressor -tot i que per moments ens pugui evocar aquells llegendaris *Homicidis* de Joan Palou a la no menys llegendària *Guaret*-; no està gaire "ben escrit" (sic) -ni crec que els autors ho hagin pretès- ni il·lustrat -de fet segueix aquesta estètica del gargot que és tan en boga avui dia- però, per motius que tan sols l'experiència poètica podria explicar, funciona. I això, creieu-me que, entre tant de debat oligarca i estèril entorn del que és o no és poesia, és el més gran afalac que pot rebre qualsevol proposta creativa.

Pollamari
Miquel Orlandis, Xisco Fuster, Toni Planis
Desídia Edicions, Palma, 2010
54 Pàgs. / 9 €